

**ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ JOQARÍ
BILIMLENDIRIW, ILIM HÁM INNOVACIYALAR
MINISTRILIGI
ÓZBEKSTAN RESPUBLIKASÍ MÁDENIYAT HÁM
TURIZM MINISTRILIGI
ÓZBEKSTAN MÁMLEKETLIK KONSERVATORIYASÍ
NÓKIS FILIALÍ**

MUZÍKA HÁM KÓRKEM ÓNER XABARSHÍSÍ

ilimiy-metodikaliq jurnal

MUSÍQA VA SAN'AT AXBOROTNOMASI
Ilmiy-uslubiy jurnal

ВЕСТНИК МУЗЫКИ И ИСКУССТВА
Научно-методический журнал

BULLETIN OF MUSIC AND ART
Scientificmethodical journal

№ 1

SHOLKEMLESTIRISHI:

O'zbekiston mamleketlik konservatoriyasi Nokis filiali

- Bas redaktor:** – Allanbaev Rudakiy, professor w.w.a
Bas redaktor orinbasari: – Kamalova Dilduza, filologiya ilimleri boyinsha
filosofiya doktori (PhD)
Juwapli xatker: – Gulmira Palwanova

REDKOLLEGIYA AGZALARI:

- Omonilla Rizaev** – O'zbekiston mamleketlik k'rkem oner ham mad'niyat
institut'i, professor w.w.a.
Hikmat Rajabov – O'zbekiston mamleketlik konservatoriyasi Nokis filiali,
professor w.w.a.
Sayyora Gafurova – O'zbekiston mamleketlik konservatoriyasi, professor
Oydin Abdullaeva – O'zbekiston mamleketlik konservatoriyasi, professor.
Qurbanbay Jarimbetov – Qaraqalpaq mamleketlik universiteti, professor.
Alima Berdimuratova – Qaraqalpaq mamleketlik universiteti, professor.
Ziyada Bekbergenova – OzR IA Qaraqalpaqstan bolimi, professor.
Oqilxon Ibragimov – O'zbekiston mamleketlik k'rkem oner ham mad'niyat
institut'i, professor.
Azizbek Turdiev – O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis Senatm'n jaslar,
mad'niyat ham sport mas'eleleri komiteti baslig'i
orinbasari, filologiya ilimleri boyinsha filosofiya
doktori (PhD).
Allanazar Abdiev – Filologiya ilimlerinin kandidati, Qaraqalpaqstan Respublikasi
xaliq jazirshisi
Artiqbay Erejepov – Nokis qalaliq 1-sanli balalar muzika ham k'rkem oner mektebi,
pedagogika ilimleri boyinsha filosofiya doktori (PhD).
Janabay Marziyev – Qaraqalpaq mamleketlik universiteti, filologiya
ilimleri boyinsha filosofiya doktori (PhD), docent.
Iroda Mirtalipova – OzMK janindagi B.Zokirov atindagi MEKOl, k'rkem
onertanir ilimleri boyinsha filosofiya doktori (PhD).

JAMIYETLIK KENES:

Baxtiyor Sayfullaev	Najimatdin Muxameddinov
Ozodbek Nazarbekov	Najimatdin Ansatbaev
Komoliddin Urinbaev	Gulistan Annaqlicheva
Dawitbay Qurbaniyazov	Rayxan Saparova
Qalbay Turdiev	Paraxat Mamutov

MAZMUNĪ

Алланбаев Р. Миллий мәдеиятымызды рауажландыруу жолында және бир кәдем	3
--	---

MUZİKATANIŲ

Мамутов П.А. Замангәй музика тәлим системасын жетилистириуде рууыйлыктын орны	5
Пахратдинов Ш. Работа над произведением крупной формой	10
Sayidov T. D. Xonandalik ovozing fiziologik va akustik xususiyatlari	14
Мирталипова И.М. Ҳинд мусика назариясидаги товушкатор структураларига бир назар	16
Raimova D.M. O'rta Osiya musiqa cholg'ularining paydo bolish tarixi	20
Расулов М.М. Мусика, теле ва радио дастурларнинг муҳим компоненти ва композицион омили сифатида (тембр, темп, ритм, импульсивлик мисолларида)	23
Matyakubova U.G'. V-XV asrlar markaziy Osiyada musiqa madaniyatining nazariy asoslari	28

KŲRKEM ŲNER

Ражабов Х.Ж. Арсланбай Нажимов ижодига бир назар... ..	33
Matimuratov S.E. Qaraqalpaq kompozitori Kenesbay Abdullaev dōretiwshiligi haqqında	35
Qutekeeva R.A. Qaraqalpaq kōrkem ōnerinde Ilish Xojametovtın tutqan ornı	39
Allaniyazov B.Q. Muzika kōrkem ōneriniń bayteregi (<i>Kompozitor Najimatdin Muxammeddinovtın ōmiri ham dōretiwshiligi haqqında</i>)	44
Чаршемов Ж.А. «Қоблан» балетининг композицион хусусияти	48
Абдуллаева Ш.С. Труд все побеждает	57
Abatbaeva R.A. Qaraqalpaq kōrkem ōnerinde kompozitor Gayıp Demesinovtın tutqan ornı	61
Палўанова Г.А. «Аязий» драмасында кахарман характерин сәулендириўдиц өзине тән қасийетлери	65
Палўанова Г.А. Каракалпакстанда театр режиссурасының пайда болыуындагы миллий дәреклер	68
Muxammeddinov Q. Milliy opera ham balet janrdagi tarixiy shigarmalar	71
Parmonov D.R. «Doira va urma zarbli cholg'ulari» musiqa san'atining yorqın namoyondasi	75
Каримова И.И. Традиции исполнения музыки Каракалпакского композитора Гаип Демесинова	78

ATQARIŲSHILIŲ ŲNERI

Erejepov A.A. Baqsishılıq kōrkem ōnerinde dōretilgen qosıq ham namalarını jaslar tarbiyasındaǵı ahmiyeti	83
Tnıbaev P.K. Dirijyorlıq kōrkem ōneriniń turleri ham evolyuciyası	87
Шарипова А.Р., Сидикова А.М. К вопросу о фортепианном исполнительском искусстве в Узбекистане	92
Ayubov K.Z. Foniologiya va odam ovozi tasnifi	95
Ziyovutdinova Z.U. XIX asrning ikkinchi yarimida o'zbek xalq cholg'ulari ijrochiligi sohasidagi jiddiy o'zgarishlar	98
Dadaboyev X.M. Xalq cholg'ulari ansamblarini tashkil etish	100
Aliev N.G. Demli saz āsbaplar tariyxı, klassikalıq muzika ham onıń būgingi kūndegi tutqan ornı	102

Saidxonov A.S. Cholg' u konsert janrı tarıxı va taraqqiyoti	105
Jumabaev A.E. Qaraqalpaq kórkem ónerinde xalıq namalı qosıqlarınm tutqan orm	110

MUZİKA PEDAGOGİKASI

Xojanazarov T. Vokal pedagogikasındagı metodlardı zamanagóy pedagogikaga aylandırıw usılları	115
Ходжаметова Г.И. Задача обучения, воспитания и развития детей в музыкальной школе	117
Botirova X.T. Musıqa ta'limi pedagogikasida o'quvchi yoshlarni ma'naviy-axloqiy ta'lim-tarbiyasini shakllantirish	121
Saidumarov I. Ta'lim-tarbiya va shaxsning ma'naviy kamoloti xususida sharq allomalarining qarashlari	124
Абдисултанов Ж.Дж. Болалар мусика ва санъат мактабларида «Мусика адабиёти» фанини ўқитишда инновацион ёнлашув	128
Матёқубов Э.Г. Мусикада модулли таълим асослари	131
Najmetdinova N.I. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning mustaqil musiqiy faoliyatining ahamiyati va mazmuni	137
Iseev R.A. Fortepiano paninin jahon muzika oqıw procesindeki ahmiyeti ham orm	141
Dauletbaev T.K. Milliy saz asbaplarm mektep oqıwshılarma úyretiwidin ahmiyeti	145

JÁMIYETLIK-GUMANITAR PÁNLER

Бекбергенова З.У. Қарақалпақ халық дәстаны «Қырық қыз» хэм хэзирги қарақалпақ драматургиясы	150
Утепова Т.Б. Маданиятлараро мулохот таҳлиллари Европа олимлари назарида	153
Жумашева А.Х. Интерактивные приёмы и формы проведения практических занятий	159
Саденова Г.П. Қарақалпақ паремиологиясында жақсылық концепти	163
Mambetnazarov M.K. Hoja Axmet Yassawiy hikmetlerinin jaslar tarbiyasındagı ahmiyeti	166
Марзияев Ж.К. Мақаланың публицистикалық сыпатламасы	169
Камалова Д.Э. Шығарма композициясында турмыс шынлығын сәулелендириў шеберлиги	171
Мамбетназарова Р.К. Идеино-тематические особенности жанр путешествия в Каракалпакской литературе (на примере «Путешествия в пять стран по океану» Тажсена Изимбетова)	175

JAS IZERTLEWSHILER

Paxratdinov J.A. Kop qırlı talant iyesi	180
Jumamuratova A.A. Qaraqalpaqstanda Opera janrınm tutqan orm	181
Muratbaeva A.A. Jaslardı muzikalıq intellektın asırıwda muzika sınshısı Gulmaryam Kamalovanın orm	185
Orazalieva G.S. Güllengen dawırde — Jana namalar (Jamil Charshemov dóretpeleri haqqında)	186
Segizbaeva G.Q. Qaraqalpaqstanda daslepki muzikalıq drama janrınm payda bolıwı	188

БОЛАЛАР МУСИҚА ВА САНЪАТ МАКТАБЛАРИДА «МУСИҚА АДАБИЁТИ» ФАНИНИ ЎҚИТИШДА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВ

Абдисултанов Ж. Дж.

Ўзбекистон давлат консерваторияси Нукус филиали

Аннотация: Ушбу мақолада болалар мусиқа ва санъат мактабларида таълим жараёнида «Мусиқа адабиёти» фанини ўқитишда инновацион ёндашув, шунингдек мусикий воқеликка фикр билдиришда асосий вазифани бажариши ҳақида сўз этилади. «Мусиқа адабиёти» курсининг таълимнинг кейинги босқичларида бошқа мусикий-назарий ва амалий фанлар билан узвий боғлиқлик жиҳатлари ҳамда бўлгуси мутахассис фаолиятида тутадиган ўрни хусусида тўхталамиз.

Калт сўзлар: мусиқа, санъат, мактаб, таълим, жараён, Мусиқа адабиёти, инновацион ёндашув.

Аннотация: В данной статье говорится об новаторском подходе к преподаванию «Музыкальной литературы» в образовательном процессе детей в музыкальных и художественных школах, а также об основной задаче выражения мнения о музыкальной действительности. Остановимся на аспектах неразрывной связи курса «Музыкальная литература» с другими музыкально-теоретическими и прикладными науками и роли будущего специалиста в его работе.

Ключевые слова: музыка, искусство, школа, образование, процесс, музыкальная литература, инновационный подход.

Annotation: This article talks about an innovative approach to the teaching of «Musical literature» in the educational process of children in music and art schools, as well as the main task of expressing an opinion on musical reality. We will dwell on the aspects of the integral connection of the «Musical Literature» course with other musical-theoretical and applied sciences and the role of the future specialist in his work.

Keywords: music, art, school, education, process, Music literature, innovative approach.

Болалар мусиқа ва санъат мактабларида таълим жараёнида мутахассислик фанлари билан бир қаторда барча йўналишларга ҳафта давомида бир маротаба 45 дақиқа «Мусиқа адабиёти» фани гуруҳ дарс сифатида олиб борилади. Ушбу ўқув курси 4 йилга мўлжалланган бўлиб, 7 йиллик таълим йўналишларига 4-синфдан, 5 йилик таълим йўналишларига эса 2-синфдан бошлаб ўқитилади.

Биринчи ўқув йилида «Хорижий мамлакатлар мусиқа адабиёти», иккинчи ўқув йилида «Рус мусиқа адабиёти», учинчи ҳамда тўртинчи ўқув йилларида эса «Ўзбек мусиқа адабиёти» дарслари фаннинг дастурига мувофиқ равишда белгиланган ўқув режа асосида олиб борилади.

Мусикий-тарихий фанлар мажмуасидан ҳисобланган «Мусиқа адабиёти» фани ўқувчиларни юксак руҳда тарбиялашда, мусиқани тинглаб таҳлил қилишда, шунингдек мусикий воқеликка фикр билдиришда асосий вазифани бажаради. Ҳар бир ижрочи жаҳон мусиқа маданиятига юксак ҳисса қўшган таниқли композиторлар ва уларнинг ижодий меросини яхши билишлари, ўтаётган даврнинг мусиқа тарихи, йўналишлари, жанрлари ҳақида маълумотларга эга бўлишлари ва ҳар бир ижодий жараёни кузатиб таҳлил қилган ҳолда ўз фикр мулохазаларини билдира олишлари керак. Анашу заруриятни тўлдириш мақсадида болалар мусиқа ва санъат мактабларида жорий этилган «Мусиқа адабиёти» ўқув курси қай даражада ташкил этилмоқда? Дарсининг сифат даражасига таъсир этувчи омиллар нималардан иборат? «Мусиқа адабиёти» курсининг таълимнинг кейинги босқичларида бошқа мусикий-назарий ва амалий фанлар билан узвий боғлиқлик жиҳатлари ҳамда бўлгуси мутахассис фаолиятида тутадиган ўрни хусусида тўхталамиз.

Таниқли мусиқа тарихчиси, Москва консерваторияси профессори Ферман Валентин Эдуардович (1896–1948) XX асрнинг 30–40 йилларида «Мусиқа адабиёти» фанининг мазмунини ишлаб чиқади. Унинг фикрига кўра бу фан асосан эстетик тарбияга қаратилган бўлиб, мусикани тинглаш, идрок этиш, тушунишга ўргатиш, малакали тингловчини, мусиқа ихлосмандини тарбиялашга хизмат қилиши керак. Демак, биз ижрочини нафақат ижрочи балки, биринчи навбатда қизиқувчан тингловчи сифатида мусиқага жалб эта олишимиз зарур. Бунинг учун албатта педагогик тажриба ва маҳорат бирламчи ўрин тутати. Қачонки, ўқувчида фанга нисбатан қизиқиш пайдо бўлса, шундагина қўйилган мақсадга эриши мумкин. Масаланинг огрикли нуқталаридан бири айнан мана шу. Яъни биз педагогларнинг «Мусиқа адабиёти» дарсларига ўқувчиларни жалб эта олмаётганимиздир.

Болалар мусиқа ва санъат мактаблари учун «Мусиқа адабиёти» фанининг ўқув дастури (М.Б.Агаева, И.Ю.Сивая, Э.М.Каплина...) 2019 йилда қайтадан ишлаб чиқилди. 2020 йилдан бошлаб мазкур дастур асосида дарс машгулотлари олиб борилмоқда. Бироқ, дастурда келтирилган мусиқий материаллар тақдим этилмаган. Шунингдек, дарслик, ўқув қўлланмаларнинг етарли эмаслиги, айнан болалар мусиқа ва санъат мактаблари ўқув дастурига мос, уларнинг синфи ва ёшига хос равишдаги маълумотларга эҳтиёжларимиз юқори даражада.

Тўғри, «Мусиқа адабиёти» бўйича турли муаллифлар томонидан дарслик ва ўқув қўлланмалари яратилган ва яратилмоқда. Биз буларнинг барчасини (2000 йилдан бошлаб) илмий тадқиқотларимизда ўзбек ва рус тилидаги адабиётларга ажратиб ўрганишга ва таҳлил қилишга ҳаракат қилганмиз. Бироқ, «Мусиқа адабиёти» фани ўқув дастури асосида БМСМ ўқувчилари учун мўлжалланган дарсликка бўлган талаб юқори даражада. Бугун биз дарс жараёнида «Мусиқа адабиёти» курсининг биринчи ўқув йилида тузувчи ва таржимон Н.Шарипов томонидан 2014 йилда нашр этилган «Хорижий мусиқа адабиёти» («Хорижий мамлакатлар мусиқа адабиёти» деб ёзилса мантиқан тўғри бўлар эди) I китобидан, иккинчи ўқув йили («Рус мусиқа адабиёти») учун эса худди шу муаллифнинг «Хорижий мусиқа адабиёти» II китобидан фойдаланмоқдамиз.

Маълумки, курснинг учинчи ва тўртинчи ўқув йили «Ўзбек мусиқа адабиёти»га бағишланади. Ачинарлиси шундаки, БМСМлари ўқувчилари учун «Ўзбек мусиқа адабиёти» бўйича ўзбек тилида яратилган ҳеч қандай ўқув қўлланма ва дарслик йўқ. Рус тилида эса 2015 йилда тузувчи ва муаллиф Н. Халимова томонидан нашр этилган «Узбекская музыкальная литература» биринчи ва иккинчи китоблари БМСМлари дастурига [5] мувофиқ ҳолда яратилган бўлиб, ҳозирда «Ўзбек мусиқа адабиёти»дан ўқув қўлланма сифатида фойдаланяпмиз.

Юқорида айтиб ўтганимиздек, фаннинг мазмунига мувофиқ ўқувчилар мусикани тинглаб идрок эта олишлари зарур. Бу борада муаммо дастурда тинглаш учун келтирилган мусиқий асарлар ёзувлари (мр3, видеолари)ни тақдим этилмаганлигидадир.

Хорижий мамлакатлар ва рус композиторлари асарлари ёзувларини ижтимоий тармоқлар орқали топиб, ўқувчиларга эшиттириш имконияти мавжуд. Бироқ, қўплаб ўзбек композиторлари асарларининг интернет сайтларига жойлаштирилмаганлиги боис, улар ҳақидаги назарий маълумотларни бериш билан чекланилмоқда.

Таъкидлаш жоизки, ўзбек композиторлик ижодиёти XX асрдан бошлаб шаклланди. Катта даврни ўз ичига олмасада жаҳон сахналарида намойиш этилган ўзбек миллий композиторлик асарлари яратилди ва ҳозирда ҳам яратилмоқда. Бироқ, шу юртда яшаб туриб, бу асарларни эшитишдан бебаҳра бўлишимиз..., Моцарт, Бетховен, Чайковскийлар ижодини тўлқинланиб сўзласак у, Ашрафий, Бурхонов хақида гапиришга ўйланиб қолишимиз ачинарли ҳолат эмасми?

Тўртинчи ўқув йили – «Ўзбек мусиқа адабиёти» иш режасига эътибор қаратадиган бўлсак, 9 соат Муҳтор Ашрафий ҳаёти ва ижодини ўрганишга бағишланган. Аммо, ишчи дастурида келтирилган унинг сахнавий асарлари (опера ва балет) ижросининг на овозли ёзуви, на нота наشري бор. Бу билан қандай қилиб дарснинг мақсадига эришиш мумкин?

Ўқув режанинг 4-чорагида Ўзбекистоннинг замонавий композиторлари ҳаёти ва ижодини ўрганишга 1 соатгина ажратилган бўлиб, унга кўра 45 дақиқада ўқувчилар Р. Абдуллаев,

А.Мансуров, Д.Омонуллаева ва бошқа композиторлар асарлари билан танишишлари керак. Қандай қилиб бола 1 соатда замонавий ўзбек композиторлари ҳақида назарий билимларни эгаллайди ва ижодидан тинглаб, уларнинг ўзига хос услубларини идрок эта олади? Бу 45 дақиқага юкланган вазифа жуда катта эмасми?

Ўқув дастури 2019-йилда янгиланган бўлсада, юқорида келтирилган камчиликлар фаннинг мақсад ва вазифаларини тўлақонли бажарилишига тўсқинлик қилади.

Музыка таълимининг ўрта бўғини ҳисобланган ихтисослаштирилган санъат мактаблари (аввал Давлат санъат билим юртлари, санъат коллежлари)нинг таълим жараёнида бошлангич музыка ва санъат мактабларида ўтилган музыка адабиёти курси — «Хорижий мамлакатлар музыка адабиёти», «МДХ давлатлари музыка адабиёти», «Ўзбек музыка адабиёти» бўлиб, ҳар бири алоҳида фан сифатида машгулотлар олиб борилади. Шунингдек бу фанлар негизида ўзбек халқ музыка ижодиёти, шарқ халқлари музикаси, бастакорлик ижодиёти, музыка танқидчилиги, нотиклик амалиёти ва музыка асарлари таҳлили каби бир қатор музикаий – тарихий ва назарий фанлар мажмуаси юзага келади. Олий таълим тизимида бу фанлар мажмуаси янада кенгайди. Демакки, ҳар томонлама чуқур музикаий – тарихий ва назария билимларга эга мутахассисни тарбиялашда «Пойдеворни» болалар музыка ва санъат мактабларидаги дарс жараёнларини мукаммаллаштиришдан бошлаш зарур. Қўриб турганимиздек, БМСМлари ўқув режасидан ўрин олган биргина «Музыка адабиёти» фани таълимнинг кейинги босқичларида бир нечта музикаий фанларни ўзлаштиришимизга асос бўлиб хизмат қилмоқда. Шу боис ўқувчиларнинг мазкур фанга нисбатан муносабатларини ўзгартириш, ўқитишдаги мавжуд муаммоларни бартараф этиш айни вақтдаги долзарб масаладир.

Таълимнинг сифат даражасига таъсир этувчи асосий омиллардан бир бу — ўқитувчи яъни таълим берувчи ҳисобланиб, у ўз касбининг мутахассиси бўлиши зарур албатта. Нукус ихтисослаштирилган маданият мактабида 8 та ўқитувчи фаолият юритаётган бўлиб, уларда музикаий тарихий ва назарий фанлар бўйича мутахассис ўқитувчилар иш юритмоқдалар. Булардан 8 нафари олий маълумотга эга бўлиб, 3 нафари Ўзбекистон давлат консерваториясининг «Музикашунослик» 2 нафари «Композиция» ва 1 нафари «Музикаий таълим», бир нафари «Овоз режиссиёрлиги» йўналишларини тамомлаган. 1 нафар ўқитувчи педагогика институти ва университетларнинг «Музикаий таълим» йўналишида таҳсил олган.

Музикаий – тарихий ва назарий фанлар бўйича мутахассис ўқитувчилар сон жиҳатидан муаммоли вазиятни келиб чиқишига сабаб бўлмасада бироқ, олий маълумотга эга мутахассис ўқитувчиларнинг озлиги (ЎЗДКнинг «Музикашунослик» йўналишини таъмомлаган мутахассислар), уларнинг кўпчилиги педагогика институти ва университетларнинг «Музикаий таълим» йўналишида таҳсил олганлиги ва вилоят бўйича музикаий – тарихий ва назарий фанлар ўқитувчиларининг 3 дан 2 қисми ўрта махсус маълумотга эга эканлиги ҳам дарснинг сифат кўрсаткичига таъсир кўрсатмай қолмайди албатта.

Хулоса ўрнида БМСМларида «Музыка адабиёти» фанини ўқитишда учраётган муаммоларни ҳал этишга қаратилган бир нечта таклифларимизни келтирамиз:

- Хорижий мамлакатлар ва рус музикаси бўйича дастурда кўрсатилган мавзулар ўринли бироқ, ўзбек музикаси бўйича берилган мавзулар тақсимотини қайта қўриб чиқиш ва замонавий композиторлар ҳаёти ва ижодини ўрганишга бағишланган соатларни кўпайтириш;
- Дастурда тинглаш учун номлари берилган музикаий асарлар ижросининг аудио ва видео ёзувлари билан таъминлаш;

- Мактаб ўқитувчилари ва юқори синф ўқувчиларининг жонли ижроларидан фойдаланиш;
- БМСМларида фонотека ташкил этиш;
- Дастурда келтирилган асарлар нота матнлари клавир ва партитуралар нусхаларини кўпайтириб БМСМлар кутубхоналарга етказиб бериш;

- Болалар музыка ва санъат мактаблари ўқувчилари учун давлат таълим стандартлари асосида ўзбек ва рус тилларида фан дастури асосида дарслик яратиш ва таъминлаш;

• Шифри 5150201 мусикашунослик йўналиши бўйича олий маълумотли мутахассислар билан таъминлаш; Республикамиз ҳудудларидаги мавжуд кадрлар масаласидаги вазиятларни инобатга олган ҳолда вилоятлар олий ўқув юртлари мусика йўналишларида ҳам «Мусикашунослик (5150201)» мутахассислиги бўйича алоҳида қабул квоталарини ажратиш;

• Мусика ва санъат мактаби битирувчилари таълимнинг кейинги босқичи – иқтисослаштирилган санъат мактабларига кириш жараёнида ўз мутахассисликлари билан бирга «Мусика адабиёти» фанидан ҳам имтихон топширишларини йўлга қўйиш;

• Замонавий таълим технологияларидан фойдаланган ҳолда турли услубларни қўллаб-қўллаб тезтез очик дарс, маъруза канцертлари шунингдек, ҳудудлар ва Республика миқёсида билимлар беллашувларини ўтказиб борилиши фан мавзуларини ўзлаштирилишига самарали ёрдам беришига умид боғладик.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. «Маданият ва санъат соҳасининг жамият ҳаётидаги ўрни ва таъсирини янада ошириш – чора – тадбирлари тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев. Тошкент ш., 2020 – йил 26 – май, Президент фармони – 6000.
2. «БМСМ ларнинг моддий – техник базасини мустаҳкамлаш ва уларнинг фаолиятини янада яхшилаш бўйича 2009–2014-йилларга мўлжалланган давлат дастури тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президенти И.КАРИМОВ. Тошкент ш., 2008 – йил 8 – июль, Президент қарори – 910.
3. Ўзбекистон миллий энциклопедияси. I жилд. Тошкент., Ўзбекистон миллий энциклопедияси давлат илмий нашрети, 2000.
4. *Лагутин А.* Методика преподавания музыкальной литературы в детской музыкальной школе. – М., Планета музыки, 2016. 5. БМСМ учун «Мусика адабиёти» фани дастури. Тошкент., 2019.

МУСИҚАДА МОДУЛЛИ ТАЪЛИМ АСОСЛАРИ

Матёкубов Э.Г.

Урганч давлат университети

Аннотация: Ушбу мақолада модулли таълим тизими ва унинг аҳамияти, афзалликлари, таълим олувчиларнинг ундаги фаолияти ёритилган. Ўқув элементининг тузилиши ва тартиби акс эттирилган.

Калит сўзлар: модулли таълим, модулли дастур, модулли дарс, мотивация, ўз-ўзини назорат, субъект, объект.

Аннотация: В данной статье рассказывается о модульной системе обучения и ее значении, преимуществах и деятельности обучающихся в ней. Отражена структура и порядок воспитательного элемента

Ключевые слова: Модульное обучение, модульная программа, модульный урок, мотивация, забота о себе, тема, объект.

Annotation: This article describes the modular system of education and its meaning, the benefits and activities of students in it. Reflected the structure and order of the educational element

Keywords: Modular learning, modular program, modular lesson, motivation, self-care, topic, object.

Мехнат бозоридаги ўзгарувчанлик профессионал таълимдаги вазиятни янгиланишга олиб келмоқда. Тадқиқотчиларнинг фикрича, хозирги замондаги таълим масканларининг вазифаси фақатгина умумий таълим ёки бутун умрга керак бўладиган касбни берибгина қолмасдан, балки таълим олувчиларни кейинги таълим ёки ҳаётий фаолият давомида эгаллаши лозим бўлган янги